

Pracovní sešit

Výstava

První světová válka a Vyškov

7. 5. – 28. 12. 2014

V tomto pracovním listě tě čeká příběh, který mohla prožít jedna z vyškovských rodin za 1. světové války. Některé informace však chybí nebo jsou zašifrované. Věříme, že si s nimi jako správný badatel poradíš a příběh doplníš. Informace vyhledej na výstavních panelech a mezi vystavenými exponáty. Místa pro dopsání jsou označena takto:

Můj milovaný manžel František se narodil roku 1877. Byl to velmi pracovitý a poctivý muž a já jsem se za něj roku 1911 ráda provdala. Naše svatba proběhla právě toho dne, kdy byl novým vyškovským starostou zvolen pan .....

Za rok se nám narodila dcerka Tereška a roku 1914 pak syn Josef. Když se tehdy muž vrátil z hostince, kde oslavoval jeho narození, byl celý nesvůj. Dozvěděl se tam totiž, že byl v Sarajevu zastřelen následník trůnu a tušil, že to nevěstí nic dobrého.

Jaké časy nás čekají, jsme si však tehdy nedovedli vůbec představit...

Poznáš historickou osobnost?

„Byl jsem synovcem císaře Františka Josefa I. a stal jsem se následníkem trůnu. Z následnictví však byly vyloučeny mé děti, protože jsem uzavřel nerovný sňatek s Žofií Chotkovou. Mým oblíbeným sídlem bylo Konopiště v Čechách. V roce 1914 jsem se stal obětí atentátu v Sarajevu. Jmenuji se.....“

Roku 1914 začal do té doby největší válečný konflikt, známý tehdy jako Velká nebo Světová válka, ve kterém se střetly desítky států světa a zemřelo přes 10 mil. lidí.

Během několika týdnů jsme už četli plakát císaře Františka Josefa, který oznamoval vyhlášení války.

Jak se jmenoval dokument císaře Františka Josefa oznamující začátek války?

Najdi jej na výstavě.

Rada našich sousedů narukovala hned v prvním srpnovém týdnu, ale můj muž nastoupil vojenskou službu až 15. května 1915. Loučení bylo těžké...

Zjisti ze Svolávací vyhlášky, co si měli povolání vojáci s sebou vzít.

Netrpělivě jsem čekala, až dostanu od Františka z fronty nějakou zprávu. Každý lístek měl pro mě nesmírnou cenu a opatrovala jsem jej jako největší poklad. František psal, že celé dny a noci tráví v zákopech, které se hemží krysami a jinou havětí.

Prohlédni si na výstavě pohlednice posílané z fronty.

Armády proti sobě nebojovaly na volných prostranstvích, ale vojáci byli ukryti ve 2 metry hlubokých zákopech, které si sami vyhloubili a které je chránily. Proto se 1. světové válce říká také válka zákopová.

Když dlouho žádná zpráva nepřicházela, byla jsem jako na trní a ptala se žen v sousedství, jestli se jejich manželé o mém Františkovi v dopise nezmínili. Chtěla jsem být v těchto těžkých časech užitečná, a proto jsem se spolu s dalšími ženami přihlásila do ošetrovatelského kursu a pomáhala jsem ve vyškovském lazaretu.

Zjisti, ve které budově byl umístěn vyškovský lazaret?

Rada vojáků přišla o zrak, a tak jsme jim četli a psali dopisy pro jejich blízké. Děsila jsem se představy, že někde takto leží můj František.

Najdi mezi vystavenými předměty plynovou masku.

Mezi nově vynalezené zbraně patřil jedovatý plyn, proti kterému se vojáci po roce 1917 bránili používáním plynových masek.

Na jaře 1917 jsem se dozvěděla, že můj muž byl zajat a že se snad dal k legionářům. Od té doby už od něj zprávy nepřicházely. Jako legionář byl František rakouskými úřady považován za dezertéra a v případě chycení by jej čekal válečný soud a poprava. Nezbývalo než doufat, že je v pořádku a že se zase shledáme...

V době 1. sv. války patřili Češi pod Rakousko-Uhersko, velká část z nich však o jeho vítězství nestála, a přeběhli proto na druhou stranu fronty. Přidali se ke státům Dohody a bojovali za samostatný československý stát ve vojenských jednotkách zvaných legie.

Rozlušti šifry a zjisti, ve kterých státech legie vznikaly:

ERNAFIC .....

ÁLEITI .....

SUROK.....

Do toho všeho postihl Vyškov hrůzný požár. Tři dny trvalo, než se plameny podařilo uhasit. Takové neštěstí nikdo nepamatoval. Navzdory válečné bídě se však našli dobří lidé, kteří postiženým rodinám přispěli v nouzi.

Zjisti, kdy a proč došlo k požáru.

.....

Náš dům zůstal bohudík ohně ušetřen. Starostí bylo i tak hodně. Uživít sebe a děti nebylo jednoduché. Už rok byly téměř všechny potraviny na lístky a zavedli lístky i na ošacení.

Uvědom si, kolik potravin by sis za tuto poukázku v hodnotě 3 korun mohl pořídit, jestliže ceny byly v roce 1917 následující:

1 kg žita	2,6 K
1 vejce	1,4 K
1 kg vepřového	28 K

Prohlédni si na výstavě i další válečné lístky.

Od svého muže Františka jsem zprávy stále neměla, jen od Toničky z lazaretu jsem se dozvěděla, že snad bojoval u Zborova. Odkud to ví, mi však prozradit nemohla.

Zakroužkuj legionářskou uniformu, kterou František nosil?

Vítězství čsl. jednotek u Zborova v červenci 1917 bylo nejvýraznějším úspěchem na ruské frontě. Tyto úspěchy podporovaly diplomatické usilování o vznik samostatného čsl. státu.

Uplynul další rok nejistoty, který jsme s dětmi ve zdraví přechkali doufajíce v brzký konec války. Dočkali jsme se... Monarchie se rozpadla a my jsme mohli slavit vznik Československé republiky. Obrovskou radost znásobila zpráva, že náš tatínek válku také přežil. Na jeho návrat jsme však museli čekat další dlouhé dva roky...

Čsl. legie v Rusku se měly přesunout v roce 1918 na západní frontu, sovětská vláda však měla zájem na tom, aby se naše legie staly základem nově budované Rudé armády. To legionáři odmítli a chtěli se vrátit do vlasti. Po přepadech čsl. transportů na Transsibiřské magistrále došlo k řadě bojů se sovětskou vládou, které trvaly až do úplné evakuace legií z Ruska v roce 1920.

Zjisti, kolik vyškovských mužů za války zemřelo nebo se nevrátili.

